

107918

Regjeringen må redegjøre om offentlighet

Både SV og Høyre er sterkt kritisk til den måten offentlighetsloven praktiseres på i statsadministrasjonen.

**TRYGVE MONSEN
SVEIN E. FURULUND (foto)**

– Jeg er meget urolig. Loven brytes rett og slett hvis det Aftenposten skriver er korrekt. Jeg ønsker at Regjeringen fremmer en stortingsmeldingen om hvordan loven praktiseres, sier stortingsrepresentant Kaci Kullmann Five (h).

Også i SV er reaksjonen skarp: – Dette er veldig skuffende. Regjeringen burde gå foran med et godt eksempel og vise mer åpenhet. Det er nødvendig med

et visst hemmelighold, men journalene må føres slik at de som finnes av kritiske journalister kan etterprøve behovet for hemmelighold, sier SVs parlamentariske leder, Kjellbjørg Lunde.

Hun har allerede en interpellasjon klar hvor hun ber om en redegjørelse for hvordan offentlighetsloven praktiseres. Lunde håper at Regjeringen er interessert i å svare på interpellasjonen raskt.

– I fjor sa vi at Regjeringen «øvet seg på EU-tilpasningen» ved å hemmeligholde EU-saker. Nå kan vi slutte med denne praksisen. SV har gjennom 80-årene vært opptatt av mindre hemmelighold, og det er blitt bedre når det gjelder forsvars- og sikkerhetspolitikk, sier Lunde.

Se også leder side 6

REAGERER SKARPT: Kjellbjørg Lunde (sv) vil be Regjeringen om en redegjørelse om hvordan offentlighetsloven praktiseres i forvaltningen. SV får følge av Høyre i kritikken av departementenes praktisering av offentlighetsloven.

Aftenposten Fredag 6. januar 1995

NYHETER

Mange klager på hemmelighold

Antallet klager til Sivilombudsmannen på grunn av hemmelighold av dokumenter i forvaltningen ble fordoblet i fjor.

PER ANDERS JOHANSEN

Sivilombudsmannen mottok i fjor 58 klagesaker som følge av hemmelighold av dokumenter i forvaltningen. Enkeltpersoner, organisasjoner og journalister reagerer på at de ikke får innsyn i hva byråkratene foretar seg. I hele 1993 kom det inn klager fra 28 personer til Sivilombudsmannen.

– Vi har de siste årene fått mange flere henvendelser, også når det gjelder journalføringen i forvaltningen. Klagene går på at folk oppdager at et dokument rett og slett ikke er journalført i det hele tatt. Det kan også være at sakene er journalført på en slik måte at det er veldig vanskelig å forstå hva saken gjelder, sier kontor-

sjeff Ola Dahl hos Sivilombudsmannen.

Sterke reaksjoner

Opplysningene i Aftenposten i går om at det foregår utstrakt sensur av de offentlige journalene til statsrådene, har ført til flere kraftige reaksjoner. En undersøkelse fra Statens Regnesentral viser hvordan arkivene til flere av statsrådene systematisk sladder vekk opplysninger i de offentlige journalene. Dermed får ikke enkeltpersoner, bedrifter, organisasjoner og journalister innsyn i hva byråkratene driver med. Både Norsk Presseforbund og flere av de politiske partiene stiller spørsmål ved om det her skjer brudd på bestemmelsene om offentlighet. Norsk Presseforbund ber derfor Justisdepartementet foreta en skikkelig gjennomgåelse av hvordan arkivene til statsrådene fører offentlig journal.

Aftenposten har tidligere dokumentert at 11 av 19 departementer driver systematisk sladding sine

journaler. Dette skjer blant annet ved hjelp av nye datasystemer som automatisk fjerner informasjon som byråkratene mener bør unntas offentligheten.

Åpenhet koster

Forsker Anders Kluge ved Norsk Regnesentral har vært med på å gjøre undersøkelsen «Formidling av dokumenter og spredning av offentlig journal» for Statens informasjonssentral.

– Selv om mange sier at man ønsker større åpenhet, viser det seg ofte at det stopper opp når det kommer til konkrete saker. Det mangler fortsatt en del når det gjelder ressurser og tilretteleggelse for mer åpenhet, sier Kluge. Han understreker at han ikke tar stilling til om det foregår brudd på regelverket, men bare beskriver de rutineene som gjelder.

– De fire departementene som undersøkelsen omfatter, er faktisk blant dem som har kommet lengst når de ilder å gjøre journalene

ne tilgjengelige for offentligheten, mener Kluge.

I går var det meget vanskelig å få konkrete kommentarer i departementene på den utstrakte sladdingen av journaler. Ansvar for offentlighetsloven ligger inn under Justisdepartementet, mens arkivinstruksjonen er Administrasjonsdepartementets område. I tillegg kommer sikkerhetsinstruksjonen som Forsvaret håndterer og beskyttelsesinstruksjonen som Statsministerens kontor tar hånd om.

– Vi er veldig tilbakeholdne med konkret å vurdere journalpraksisen som finner sted. Det enkelte departement har ansvar for sin egen virksomhet. Det finnes ingen alminnelig kontrollinstans på dette området, ut over at man kan klage til Sivilombudsmannen, sier rådgiver Tor S. Mehl i Justisdepartementet.

– Det er riktig at det kan være et litt uklart regelverk her. Offentlighetsloven har ingen regler om når et dokument skal føres i journalen. Derfor reiser disse proble-

SLIK SENSURERES JOURNALENE:

- Sladding av informasjon om avsender/mottager og beskrivelse av dokumentene foregår i de fleste departementene.
- Når et dokument blir unntatt offentlighet, sladdes det rutinemessig slik at bare saksnummer og tittel står igjen i den offentlige journalen.
- I enkelte departementer sensureres alle saker som arkivene til statsrådene oppfatter som «menneskesaker».
- Forskrift av 14. februar 1986 til offentlighetsloven slår fast at dokumenter skal føres i offentlig journal selv om de skal eller kan unntas fra offentlighet.

mene veldig vanskelige juridiske spørsmål, sier kontorsjef Ola Dahl hos Sivilombudsmannen.

Administrasjonsminister Nils Totland ville i går ikke kommentere opplysningene om utstrakt sensur i journalene, blant annet i hans eget departement.

– Vi skal nå se nærmere på innholdet i rapporten fra Norsk Regnesentral, før vi gir en grundig kommentar på dette, sier Totland.

tte er ikke første gang

at det kommer frem at arkivene til statsrådene sensurerer de offentlige journalene for å hindre innsyn. I 1993 kom det frem at et brev fra tidligere konsernsjef Jan Erik Langangen i UNI Storebrand om mulig oppkjøp av forsikringsselskapet Skandia ikke ble journalført ved Statsministerens kontor. En klage fra Dagens Næringsliv pekte dessuten på at det ikke ble ført postjournal ved den norske EU-delegasjonen i Brussel.